

## 168 . Pecica | Județ: Arad | Punct: Sit 15 | Anul: 2011

**Anul:** 2011

**Cod RAN:** 11593.09

**Perioade:** Preistorie, Protoistorie, Antichitate, Evul Mediu

**Epoci:** Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, Epoca bronzului, La Tène, Epoca romană timpurie, Epoca migrațiilor, Epoca medievală timpurie, Epoca medievală timpurie, Evul Mediu

**Tipuri sit:** locuire, descoperire izolată

**Categorii sit:** Domestic, Religios, ritual și funerar, Neatribuit

**Autori:** Ciprian Astaloș, Attila Nándor Hágó, Gianina Diana Iegar, Zoltán Kádas, Liviu Marta, Cristian Virag

**Instituții:** Muzeul Județean Satu Mare, Muzeul Județean Satu Mare, Muzeul Județean Satu Mare, Muzeul Județean Satu Mare, Muzeul Județean Satu Mare, Muzeul Județean Satu Mare

### Raport

Autostrada Nădlac - Arad, lot 2

Cercetările arheologice au avut drept scop investigarea integrală a obiectivelor arheologice afectate de construirea autostrăzii Nădlac-Arad, Lot 2 km 28+600 - 29+100 și eliberarea de sarcină arheologică a acestuia. Pe acest tronson, în urma diagnosticului realizat de specialiștii Complexului Muzeal Arad în perioada 26.08-16.09.2011, a fost stabilită existența sitului arheologic 15, având în componență locuiri din epoca bronzului, epoca romană și epoca medievală. Săpăturile arheologice au evidențiat existența complexelor arheologice din epocile menționate, alături de acestea fiind descoperite o așezare eneolitică și trei necropole. Complexele, în număr de 469, aparțin unui număr de opt orizonturi de locuire din următoarele perioade: eneolitic, epoca bronzului, epoca Latène, epoca romană (sarmați), epoca migrațiilor, epoca medievală timpurie și clasică. Un număr de 98 descoperiri nu au putut fi încadrate cronologic, dată fiind absența unor piese de inventar relevante. Numărul mare de locuiri se poate datora ocupării intense a Văii Mureșului inferior pe parcursul timpului, aceasta reprezentând principala zonă de legătură dintre Dealurile Vestice (și Transilvania) și Câmpia Tisei (și Câmpia Dunării Mijlocii). Pe de altă parte, numeroasele orizonturi culturale prezente în situl 15 se datorează poziționării acestuia pe două grinduri înalte, aflate între două văi minore care drenau apa pluvială spre râul Mureș, într-o zonă situată la distanța de 1,5 km spre est de localitatea Pecica.

Decaparea suprafeței sitului a fost efectuată de către excavatoare cu lame de taluz. Într-o primă etapă s-a avut în vedere decaparea stratului vegetal pe o grosime de până la 60 cm, după care, din cauza prezenței unor morminte sau complexe medievale, următorii 20-50 cm au fost decapați pe nivele de câte 5-10 cm. După conturare, complexele adâncite în sol (cu excepția mormintelor) au fost golite inițial pe jumătate, pentru a avea un profil. În cazul cuptoarelor, s-a recurs la secționarea în cruce.

Cele mai vechi descoperiri de pe situl arheologic 15, în număr de 31 de complexe arheologice, aparțin culturii Bodrogkeresztúr. Majoritatea erau situate în partea sud-vestică a sitului, doar șase dintre ele fiind pe grindul nord-vestic. Din punct de vedere al funcționalității acestora, avem opt locuințe, trei fântâni și 20 de gropi menajere, de provizii sau rituale. Pe baza inventarului bogat s-a constatat o fază timpurie a materialelor Bodrogkeresztúr de la Pecica. Este vorba de o fază tranzitorie de la cultura Tiszapolgár la cultura Bodrogkeresztúr.

Complexele aparținând culturii Coțofeni au fost descoperite în număr de 72, toate grupate spre extremitatea nord-estică a sitului. Din punct de vedere al funcționalității, acestea sunt împărțite astfel: trei locuințe, o fântână și 68 de gropi de exploatare a lutului, de provizii sau menajere. Tipologia formelor de vase, prin apariția ceștilor cu toartă supraînălțată și cu fundul rotunjit, precum și a decorului cu motive incizate în tablă de șah, determină încadrarea așezării din situl 15 în faza a II-a a culturii Coțofeni.

Complexele din epoca târzie a bronzului (Bz. D-HaA1), identificate în număr de 87, sunt reprezentate de: 11 locuințe, 67 gropi, un cuptor, o vatră, trei fântâni și patru morminte. Urmele așezării au fost prezente pe grindul sud-estic, în schimb cele patru morminte de incinerare erau grupate la marginea sudică a grindului nord-vestic. În Valea Inferioară a Mureșului descoperirile de tipul acelor din situl 15 sunt atribuite fazei târzii a grupului cultural Cruceni-Belegis (M. Gumă), manifestărilor de tip Igrița (I. Andrițoiu, M. Gumă), și fazei pre-Gava (G. V. Szabó). Ca și caracteristică principală, acestor manifestări culturale le este specifică trecerea de la ceramica decorată cu incizii la ceramica decorată prin canelare. Ceramica descoperită în situl 15 de la Pecica păstrează doar un număr mic de vase decorate prin incizie, preponderente fiind vasele decorate prin canelare. Pornind de la armele și podoabele metalice cu care se asociază ceramica canelată timpurie în așezarea fortificată de la Sântana, respectiv în necropola de la Cruceni, descoperirile de la Pecica-Situl 15 pot fi datate în intervalul Bz. D-Ha A, interval ce în cronologie absolută corespunde perioadei sec. XIV- XI a.Chr.

În partea de sud-est a sitului 15 erau prezente mai multe materiale de tip Latene, modelate la mână și prevăzute cu brâu crestă sau modelate la roată, cenușii cu firnis negricios și fragmente de situlă cu mult grafit în pastă. Majoritatea acestora erau prezente în poziție secundară, materialele de epocă Latène în situ fiind prezente doar într-o groapă.

Descoperirile de epocă romană (sarmați?) se află toate pe grindul sud-estic, cu excepția a trei complexe. Constau din 33 de locuințe adâncite, 13 fântâni, 15 gropi, un cuptor menajer și trei vetre. Așezarea sarmatică se poate data, pe baza ceramicii, în general în secolul IV p.Chr. Această datare este indicată și de lipsa fragmentelor de vase de tip terra sigillata. În această perioadă se cunoaște o intensificare a habitatului sarmatic în întreaga Câmpie a Tisei, Valea Mureșului devenind una dintre spațiile dens populate.

Necropola nr.1 este compusă din 66 de morminte, care, pe baza inventarului funerar specific avarilor, se încadrează în sec. VI-VIII p.Chr. Toate mormintele sunt de înhumare. Teritoriul necropolei conține două grupări principale de morminte, câteva morminte situate între cele două grupări, un mic grup de trei morminte de copii cu inventar special, izolate de necropolă, precum și două morminte izolate, unul la NE de necropolă, celălalt la SV de necropolă. În urma studierii necropolei s-au conturat trei mari tipuri de morminte: mormintele standard sau "obișnuite" (54 morminte, 82% din total), morminte cu cai (8 morminte, 12% din total) și morminte de copii cu inventar special (4 morminte, 6% din total). Din totalul de 67 indivizi înmormântați în necropola 1 (Cx 148 conține 2 indivizi), majoritatea sunt adulți (36 indivizi clar identificați). Un număr de 9 indivizi au fost clar identificați ca fiind copii. Piese de inventar apar în 33 morminte, așadar 50% din total. Majoritatea pieselor sunt din fier, urmate de cele din bronz și cele din ceramică. Cea mai comună piesă de inventar este catarama din fier (prezentă în 21 morminte, 45%). Cuțitele din fier formează a doua categorie ca importanță (10 morminte, 22%). Celelalte piese de inventar constau în: cataramă din bronz, aplici din bronz, o seceră din fier, un cârlig de bronz, fusaiole și un vas ceramic. Pe baza elementelor de inventar, precum și pe baza orientării mormintelor și a prezenței sau absenței depunerilor de oase de cal, putem spune că necropola a funcționat o perioadă îndelungată, începând cu a doua jumătate a sec. VI sau din sec. VII (mormintele de copii cu inventar special, mormintele cu cai) și până în sec. VIII (mormintele simple, orientate NV-SE).

Au fost descoperite și urmele unei așezări datată în perioada secolelor VI-VIII, reprezentată de: șapte locuințe adâncite, trei fântâni, șase gropi și șapte cuptoare de ars ceramica. Pe baza descoperirilor ceramice, complexele se pot data în epoca migrațiilor. Au fost descoperite mai multe gospodării precum și ateliere de ars ceramică. Producția ceramică în această perioadă este rar atestată în Bazinul Carpatic, descoperirea de la Pecica căpătând o importanță deosebită. În atelier a fost produsă ceramică modelată la roata rapidă, de foarte bună calitate, de tradiție tehnologică romană târzie.

Descoperirile datând din secolele XI-XIII sunt reprezentate doar de două cuptoare (unul menajer, celălalt de ars ceramica), care se află cel mai probabil în continuarea centrului de olărit de aceeași epocă descoperit cu ocazia săpăturilor de la situl 12.

În necropola 2 (sec. XIV-XVI) au fost identificate 14 morminte de înhumare. Cu toate că nu au apărut piese de inventar diagnostice, potrivit aspectului și orientării mormintelor, precum și a relațiilor stratigrafice, este posibil să avem de-a face cu un cimitir medieval. Vizibilitatea complexelor mortuare după decopertarea

---

mecanică a fost foarte slabă, în majoritatea cazurilor neobservându-se diferențe între umplutura gropii mormintelor (brun-cenușiu) și stratul de îngropare. Poziția scheletelor este de asemenea relativ uniformă. Indivizii au fost înmormântați depuși pe spate, cu picioarele întinse, cu mâinile întinse pe lângă corp (în majoritatea cazurilor cu palmele depuse pe bazin).

Situl 15 de la Pecica impresionează prin numărul mare de secvențe cronologice surprinse, nu mai puțin de opt, care au fost cercetate pe o suprafață de 3 hectare. Fiecare necropolă sau așezare cercetată aduce unele elemente noi pentru istoria străveche a zonei. Pentru necropola din secolele VI-VIII noile cunoștințe sunt esențiale, dat fiind că aceasta este cel mai mare obiectiv de acest tip din vestul României și singurul din zona Aradului.

---

### ***Informații suplimentare online***

[Raportul 4887 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)

---